

POSTANOWIENIE

Dnia 5 lutego 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka

w sprawie z odwołania M.W.
przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw
Wewnętrznych i Administracji w Warszawie
o wysokość emerytury policyjnej i renty inwalidzkiej policyjnej,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w dniu 5 lutego 2026 r.,
na skutek skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego
w Szczecinie z dnia 16 października 2024 r., sygn. akt III AUa 242/23,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

DS

UZASADNIENIE

Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie decyzją z 16 sierpnia 2017 r. (nr [...], nr pisma [...]), wydaną na podstawie art. 15c w związku z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. z 2016 r., poz. 708 ze zm.) oraz na podstawie otrzymanej z IPN informacji z 24 maja 2017 r. o numerze [...], ustalił ponownie dla

ubezpieczonego M.W., od 1 października 2017 r. wysokość emerytury w kwocie 2.069,02 zł miesięcznie brutto. Podstawę wymiaru świadczenia stanowiła kwota 5.380,68 zł. Emerytura wynosi 59,37% podstawy wymiaru i wyniosła 3.194,51 zł. Ustalona wysokość emerytury była wyższa od kwoty 2 069,02 zł, tj. przeciętnej emerytury ogłoszonej przez Prezesa ZUS, wobec tego emeryturę ograniczono do tej kwoty.

Kolejną decyzją, również z 16 sierpnia 2017r. (nr [...], nr pisma [...]), wydaną na podstawie art. 22a w związku z art. 32 ust. 1 pkt 1 cytowanej ustawy oraz informacji z IPN z 24 maja 2017 r. (nr [...]), organ emerytalno-rentowy ponownie ustalił dla ubezpieczonego wysokość policyjnej renty inwalidzkiej. Podstawę wymiaru świadczenia stanowiła kwota 5.450,52 zł. Renta inwalidzka z tytułu zaliczenia do III grupy stanowi 0,00% podstawy wymiaru. Łączna wysokość renty inwalidzkiej z tytułu zaliczenia do grupy III stanowi 0,00%. Ustalona wysokość renty inwalidzkiej jest niższa od kwoty odpowiedniego świadczenia w najniższej wysokości, wobec tego wysokość renty inwalidzkiej podwyższona się do kwoty 750 zł. Nie wypłaca się renty inwalidzkiej z uwagi na posiadanie prawa do korzystniejszej emerytury policyjnej.

Sąd Okręgowy w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z 24 października 2022 r. (sygn. akt IV U 388/19), wydanym w sprawie M.W., na skutek odwołań od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Warszawie, o wysokość emerytury policyjnej i policyjnej renty inwalidzkiej: oddalił odwołania i nie obciążył ubezpieczonego kosztami zastępstwa procesowego.

Na skutek apelacji odwołującego, Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, wyrokiem z 16 października 2024 r. (sygn. akt III AUa 242/23): oddalił apelację i zasądził od odwołującego, na rzecz organu emerytalno-rentowego, kwotę 480 zł, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym, wraz z ustawowymi odsetkami należnymi za czas, po upływie tygodnia, od dnia uprawomocnienia się niniejszego orzeczenia o kosztach, do dnia zapłaty.

Skargę kasacyjną wywiódł odwołujący, zaskarżając w całości wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, zarzucając szereg przepisów ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym, Konstytucji RP oraz przepisów Kodeksu postępowania cywilnego, wnosząc jednocześnie o uchylenie skarżonego orzeczenia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Szczecinie, ewentualnie, w razie uznania oczywistej zasadności podstawy kasacyjnej w postaci naruszenia prawa materialnego, uchylenie skarżonego orzeczenia w całości i orzeczenie co do istoty sprawy, tj. rozstrzygnięcie zgodnie z odwołaniem, a także w razie uchylenia skarżonego orzeczenia i orzeczenie, co do istoty sprawy zasądzenie od organu rentowego na rzecz odwołującego zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych.

Skarżący złożył też wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wskazując, że w przedmiotowej sprawie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, a także, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W uzasadnieniu wniosku skarżący zaznaczył, że widoczne są rozbieżności, dotyczące wykładni art. 13b ustawy zaopatrzeniowej, sprowadzające się do funkcjonowania dwóch przeciwstawnych interpretacji tego przepisu, tj. w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2020 r. (III UZP 1/20), oraz w postanowieniu z 15 czerwca 2023 r. (III USK 299/22) Sądu Najwyższego.

W odniesieniu zaś do drugiej ze wskazanych w skardze kasacyjnej przesłanek przedsądu, skarżący zaznaczył, że podniesiona wyżej potrzeba wykładni przepisów prawnych dotyczy interpretacji art. 13b ustawy zaopatrzeniowej, tymczasem podstawą w postaci oczywistej zasadności skargi kasacyjnej odnosi się przede wszystkim do art. 15c i 22a tej ustawy. W przekonaniu skarżącego orzecznictwo Sądu Najwyższego cytowane w skardze, uzasadnia tezę o niekonstytucyjności tych przepisów, a przepisy te były podstawą wydania wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, będącego przedmiotem niniejszej skargi, w sytuacji, gdy takiej podstawy stanowić nie mogły. Skorzystanie przez Sąd z przepisów, które powinny zostać wyeliminowane z obrotu prawnego i do oceny

których, pod kątem konstytucyjności Sąd był zobligowany, przesądza w przeświadczeniu skarżącego o oczywistości wywiedzionej skargi.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wywiedziona w niniejszej sprawie nie kwalifikuje się do dalszego przyjęcia i jej merytorycznego rozpoznania.

Podkreślić należy, że skarga kasacyjna podlega badaniu (na etapie przedsądu) w zakresie spełnienia przez nią warunków formalnych. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeżeli istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, jeżeli zachodzi nieważność postępowania lub jeżeli skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, czyli tak zwanego przedsądu, ustawodawca zagwarantował, że skarga kasacyjna, jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie realizować funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek, wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. do czterech ma, w konsekwencji, zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo będzie uzasadnione jedynie w tych przypadkach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej jednostkowej sprawie. Ostatecznie, nie w każdej sprawie, nawet takiej, w której prawomocne orzeczenie zostało wydane w warunkach błędu w subsumpcji, czy też wyniku wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. W przeciwnym bowiem razie Sąd Najwyższy stałby się, wbrew obowiązującym przepisom, sądem trzeciej instancji, a jego zadaniem nie jest przecież dokonywanie korekty ewentualnych błędów w zakresie stosowania, czy też wykładni prawa, w każdej indywidualnej sprawie.

Formułując wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania strona skarżąca wskazała, że w sprawie występuje potrzeba wykładni przepisów

prawnych budzących poważne wątpliwości, tj. dotyczące wykładni art. 13b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy, oraz jest ona oczywiście uzasadniona – ze względu na niekonstytucyjność art. 15c i 22a tejże ustawy. Przywołano więc przesłanki przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 i pkt 4 k.p.c.

Należy więc przypomnieć, że odwołanie się do potrzeby wykładni przepisów prawnych, budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni, albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie, w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, Legalis nr 127030; z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, Legalis nr 2701754 i z 9 września 2022 r., I CSK 1494/22, Legalis nr 2741242). Stronę skarżącą obciąża obowiązek przedstawienia odrębnej i pogłębionej argumentacji prawnej, wskazującej na zaistnienie powołanej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, zawierającej szczegółowy opis tego, na czym polegają poważne wątpliwości interpretacyjne (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 8 lipca 2009 r., I CSK 111/09, LEX nr 570112 i z 29 września 2022 r. I CSK 3496/22, Legalis nr 2790349). Powołanie się na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania, w drodze stosownego jurydycznego wyводу, na czym owe wątpliwości polegają, a także że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną sprawą i jest istotne z punktu widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej. Strona skarżąca nie wykazała, że mamy rzeczywiście do czynienia z przywoływaną przesłanką przedsądu – tym bardziej, że Sąd Najwyższy dokonał już wykładni przepisu art. 13b ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy i brak jest podstaw do zmiany tego stanowiska.

W odniesieniu do wykładni kryterium „służba na rzecz totalitarnego państwa” użytego w tym przepisie zauważyć należy, że w uchwale składu siedmiu sędziów z

dnia 16 września 2020 r., III UZP 1/20 (OSNP 2021 nr 3, poz. 28), Sąd Najwyższy stwierdził, że kryterium „służby na rzecz totalitarnego państwa” z art. 13b ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej powinno być oceniane na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w tym także na podstawie indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności. Stąd nie może być ono wyłożone jednorazowo i uniwersalnie. Niemniej, w wyroku z 18 kwietnia 2023 r. (I USKP 40/22, OSNP 2023 nr 11, poz. 126), Sąd Najwyższy nawiązując do stanowiska zajętego w tej uchwale wyjaśnił, że określenie formacji/institucji (z uwzględnieniem jednostek wymienionych w art. 13b ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej), ma istotne znaczenie z uwagi na to, że zakres i przedmiot ich działalności może *prima facie* potwierdzać, że były one bezpośrednio ukierunkowane na realizowanie charakterystycznych dla ustroju totalitarnego zadań i funkcji i takie zadania wykonywali wszyscy - bez wyjątku - funkcjonariusze służący w danej jednostce organizacyjnej, stanowiący jej strukturę, bez której niemożliwe byłoby wykonywanie przypisanych tej jednostce zadań. Skoro art. 13b ust. 1 ustawy zaopatrzeniowej łączy służbę na rzecz totalitarnego państwa z samym podjęciem służby w instytucjach i formacjach w tym przepisie wymienionych, to można przyjąć, że istnieje domniemanie faktyczne (wynikające z informacji o przebiegu służby potwierdzającej służbę w tych jednostkach), że służba w nich była służbą na rzecz totalitarnego państwa. Domniemanie to może być natomiast obalone przez odwołującego w procesie cywilnym (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 16 marca 2023 r., II USKP 120/22, OSNP 2023 nr 9, poz. 104; z 17 maja 2023 r., I USKP 63/22, OSNP 2024 nr 1, poz. 9; z 24 maja 2023 r., II USKP 40/23, LEX nr 3568174; z 12 września 2023 r., III USKP 52/23, OSNP 2024 nr 7, poz. 73, czy postanowienie Sądu Najwyższego z 21 maja 2025 r., II USK 38/24, Legalis nr 3265492).

Stąd w wyroku z 9 stycznia 2024 r. (III USKP 102/23, LEX nr 3652059), Sąd Najwyższy zwrócił uwagę, że nawet brak po stronie ubezpieczonego indywidualnych działań, bezpośrednio zmierzających do naruszania podstawowych praw i wolności człowieka, samoistnie nie wyklucza przyjęcia pełnienia służby na rzecz totalitarnego państwa w rozumieniu art. 13b ustawy zaopatrzeniowej. Z kolei w wyroku z 10 lipca 2024 r. (I USKP 15/24, LEX nr 3732558), Sąd Najwyższy uznał, że „wyzerowanie lat służby” jest środkiem proporcjonalnym w stosunku do

funkcjonariuszy, których lata służby przypadają przed zmianami zapoczątkowanymi w 1989 r. Rozwiązanie to nie pozostaje w sprzeczności z przepisami Konstytucji RP.

Jeżeli natomiast chodzi o kolejną ze wskazanych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania przesłanek przedsądu, to wskazać należy na ugruntowane orzecznictwo Sądu Najwyższego, z którego wynika, że odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że strona skarżąca musi wskazać, w czym (w jej ocenie) wyraża się „oczywistość” zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Strona skarżąca powinna więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4, poz. 75; z 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126 i z 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto, przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171). Takiej okoliczności strona skarżąca jednak także nie wykazała. Samo przywołanie przepisów art. 15c i 22a tej ustawy zaopatrzeniowej, bez żadnego uzasadnienia prawnego, jest zdecydowanie niewystarczające dla wykazania zaistnienia tej właśnie przesłanki przedsądu.

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

DS.

[SOP]